

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

Delyth Jewell AS
Cadeirydd
Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol
Senedd Cymru

SeneddDiwylliant@senedd.cymru

27/07/2022

Annwyl Gadeirydd,

Cofrestru nodau masnach ar gyfer geiriau Cymraeg

Diolch am eich llythyr dyddiedig 30/06/22 yn mynegi eich pryder am y penderfyniad gan y Swyddfa Eiddo Deallusol (SEDD) i ganiatáu i'r geiriau 'cariad' a 'hiraeth' gael eu cofrestru fel nodau masnach. Dros y blynyddoedd, rwyf wedi delio gydag ambell achos, a rheiny'n ymwneud â methiant i gofrestru enw Cymraeg. Mewn sefyllfa felly mae fy rôl yn glir.

Yn sgil dod yn ymwybodol o'r sefyllfa gyfredol, gwnaeth fy swyddogion gysylltu gyda Phrif Weithredwr Gweithredol y SEDD, gan ofyn cyfres o gwestiynau ynglŷn â'r broses o gofrestru nodau masnach ar gyfer geiriau Cymraeg. Derbyniwyd ymateb gan y Prif Weithredwr ar 04/07/22.

Yn eu hymateb, cadarnhawyd bod cais i gofrestru'r nodau 'cariad' a 'hiraeth' wedi ei gyflwyno ddiwedd Tachwedd 2021, a bod y nodau wedi eu cyhoeddi ganol Ionawr eleni er mwyn rhoi cyfle am wrthwynebiadau. Cofrestrwyd y nodau ar 25/03/22, gan na dderbyniwyd unrhyw wrthwynebiadau. Cadarnhawyd bod y ceisiadau am nodau masnach yn cwmpasu math arbennig o nwyddau sef amrywiol fathau o ganhwyllau.

Mae'r SEDD wedi dweud wrthyf eu bod yn gweithredu'r system nod masnach yn unol â'r gyfraith a osodwyd gan y Ddeddf Nod Masnach 1994 a'r Rheolau 2008. Maen nhw wedi cadarnhau nad yw'r system yn atal cofrestru geiriau cyffredin, boed hynny yn Gymraeg neu yn Saesneg. Nodon nhw y cafodd y cais am nodau masnach ei arholi gan arholwr oedd yn siarad Cymraeg, a'u bod bob tro yn sicrhau eu bod yn deall ystyr unrhyw air

Comisiynydd y Gymraeg
Siambrau'r Farchnad
5-7 Heol Eglwys Fair
Caerdydd CF10 1AT

0345 6033 221
post@comisiynyddygyymraeg.cymru
Croesewir gohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg

comisiynyddygyymraeg.cymru

Welsh Language Commissioner
Market Chambers
5-7 St Mary Street
Cardiff CF10 1AT

0345 6033 221
post@welshlanguagecommissioner.wales
Correspondence welcomed in Welsh and English

welshlanguagecommissioner.wales

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

mewn unrhyw iaith er mwyn gwneud yn siŵr nad yw'r gair dan sylw yn ddisgrifiadol. Ychwanegwyd hefyd bod y SEDd yn ystyried pob achos yn ôl ei rinweddau ei hun gan ystyried y nwyddau a'r gwasanaethau y gwnaed cais amdanynt.

Roeddwn yn ymwybodol bod cwestiwn wedi codi ynghylch a oedd y gair 'cariad' o bosib wedi cael ei drin yn wahanol i'r gair Saesneg cyfatebol 'love' gan y SEDd yn y cyd-destun hwn. Deallaf fod y gair 'love' wedi cael ei dderbyn o'r blaen i'w gofrestru yn unol â Deddf Nodau Masnach 1994 (mewn perthynas â nwyddau eraill), ac felly bod marciau o'r fath wedi bodloni'r profion cyfreithiol ar gyfer cofrestru mewn cyd-destunau eraill. Felly ar hyn o bryd, ymddengys i mi o'r wybodaeth a ddarparwyd gan y SEDd i mi, fod y sefydliad yn trin y Gymraeg a'r Saesneg yn gyfartal wrth asesu a chofrestru y nodau masnach dan sylw. Rhaid nodi hefyd fod [Canllaw Archwilio SEDd](#) yn dweud fel a ganlyn:

"Where marks contain Welsh or Gaelic words they will be treated in the same way as trade marks consisting of the equivalent English words for the purposes of section 3(1). Where marks contain words from languages other than those mentioned above the following will be considered."

Eglurodd y SEDd eu bod yn cyhoeddi pob cais am nod(au) masnach er mwyn i'r cyhoedd gael cyfle i'w hystyried. Mae cyfnod gwrthwynebu o 2 fis yn dechrau'n syth ar ôl y dyddiad yr hysbyseb y nodau masnach, gyda'r gallu i ymestyn y cyfnod hwn am fis ychwanegol. Yn amlwg, gan fod y nodau masnach ar gyfer 'cariad' a 'hiraeth' wedi eu cyhoeddi ar 14/01/22, mae'r cyfnod gwrthwynebu wedi mynd heibio bellach. Yn ôl y SEDd, ni dderbyniwyd unrhyw sylwadau gan y cyhoedd yn gwrthwynebu cofrestru'r nodau dan sylw.

O bryd i'w gilydd, mae anghydfod yn gallu codi ar ôl i nod masnach gael ei gofrestru. Os oes gan unrhyw un ddymuniad i herio'r cofrestriadau, byddai'n rhaid bellach i unigolyn neu gwmni naill ai wneud cais i'w dirymu, neu wneud cais am ddatganiad o annilysrwydd.

Mae un cwmni sydd yn cynhyrchu canhwylau wedi cysylltu gyda'r Comisiynydd, gan nodi fod nifer sylweddol o gwmnïau eraill yng Nghymru yn defnyddio'r geiriau 'cariad' a 'hiraeth' mewn perthynas â chanhwylau. Credaf mai mater i'r cwmnïau yw cyflwyno her neu wneud cais am ddatganiad o annilysrwydd i'r SEDd ynglŷn â'r mater hwn.

Comisiynydd y Gymraeg
Siambrau'r Farchnad
5-7 Heol Eglwys Fair
Caerdydd CF10 1AT

0345 6033 221
post@comisiynyddygyymraeg.cymru
Croesewir gohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg

comisiynyddygyymraeg.cymru

Welsh Language Commissioner
Market Chambers
5-7 St Mary Street
Cardiff CF10 1AT

0345 6033 221
post@welshlanguagecommissioner.wales
Correspondence welcomed in Welsh and English

welshlanguagecommissioner.wales

Comisiynydd y
Gymraeg
Welsh Language
Commissioner

Rwyf wedi ystyried a oes lle i mi gymryd camau yn yr achos hwn gan ystyried y prif nod sydd gen i wrth arfer fy swyddogaethau i hybu a hwyluso defnyddio'r Gymraeg ac i weithio tuag at gynyddu defnyddio'r Gymraeg yng nghyswllt darparu gwasanaethau a chyfleoedd i bersonau ddefnyddio'r Gymraeg.

Mae adran 8 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn rhoi'r pŵer i mi gychwyn achos cyfreithiol yng Nghymru a Lloegr, neu ymyrryd mewn achos o'r fath, os yw'n ymddangos bod yr achos yn un sy'n berthnasol i fater y mae gen i swyddogaeth mewn cysylltiad ag ef. Mae adran 9 Mesur y Gymraeg hefyd yn ymwneud â darparu cymorth i unigolyn mewn rhai amgylchiadau.

Gellid dadlau bod cofrestru geiriau Cymraeg 'cyffredin' sydd wedi digwydd yn yr achos dan sylw yn effeithio ar allu unigolion eraill i ddefnyddio'r fath eiriau, ac felly byddai herio'r cofrestradau a wnaed yn hybu a hwyluso defnydd o'r Gymraeg yn y sefyllfa dan sylw. Fodd bynnag, mae achosion y bu i'r Comisiynydd ymwneud â hwy yn y gorffennol yn dilyn derbyn ceisiadau am gymorth wedi troi o gylch methiant cwmni i gofrestru gair Cymraeg *er mwyn* defnyddio'r gair Cymraeg hwnnw yn ei fusnes. Ar y pwynt hwn, ystyriaif fod risg yn gysylltiedig â'r cynsail y byddai dwyn achos i ddirymu neu annilysu ar sail iaith yn ei osod, oherwydd y byddai dadl dros ddirymu neu annilysu'r geiriau hyn yn seiliedig ar atal cofrestru 'cariad' a 'hiraeth', sy'n eiriau Cymraeg. Pe bawn yn derbyn cais i gynorthwyo unrhyw un fel rhan o her, byddai'n rhaid i mi ystyried yr holl sgil effeithiau posibl ar sail yr wybodaeth y byddwn yn ei derbyn gan geisydd.

Rwyf wedi ysgrifennu at y cwmni ar hyd y llinellau uchod. Mae croeso i chi gysylltu â mi os ydych am drafod y mater ymhellach.

Yn gywir

Gwenith Price

Dirprwy Gomisiynydd y Gymraeg

Copi at: Liz Saville Roberts AS

Comisiynydd y Gymraeg
Siambrau'r Farchnad
5-7 Heol Eglwys Fair
Caerdydd CF10 1AT

0345 6033 221
post@comisiynyddygybraeg.cymru
Croesewir gohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg

comisiynyddygybraeg.cymru

Welsh Language Commissioner
Market Chambers
5-7 St Mary Street
Cardiff CF10 1AT

0345 6033 221
post@welshlanguagecommissioner.wales
Correspondence welcomed in Welsh and English

welshlanguagecommissioner.wales